

2015 зима № 1(88) Рік XXIV

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,

Ватра

ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"

(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Христос Рождается!

Різдво 2015

Ангели України білі
прошу Вас

Хай час пристане
і зійде ця тишина з неба
така тишина що кожен її почує
чиста
як відлуння дзвонів Київської Софії
щоб і москаль її почує
і від України відчепився - загублений
той, що очей піднести не боїться
той, який надію нам відбирає
той «лицар» в розшарпаній кагебістській
зброї

Ангели України білі
прошу Вас

Нехай станеться чудо
І Дитя Боже народиться в Україні
і принесе Тобі, Україно, – мир, віру і надію
Нехай ті Різдвяні Свята
будуть радісні і спокійні.

Ангели України білі
Олександр Маслей

Головна управа Об'єднання лемків
Бажає Вам теплих родинних
Свят Різдва Христового,
миру, надії і віри,
бо «З нами Бог»!

Нехай новонароджене Дитя
благословить Ваші родини,
дарує злагоду, взаємопошану
та гармонію на кожен день
Нового 2015 року!

Працьом на суспільно-культурній ниві займаються представники різних поколінь. Натурально річом є, же молодше покоління вносить нові ідеї до праці наших суспільно-культурних товариств. Од довшого часу в головних органах ОЛ значний процент становлять молоди діяче, котри мають змогу реалізуватися в нових функціях.

В зв'язку з тим, же голова Об'єднання лемків Штефан Гладик склав свої повноваження голови організації за своїм бажанням, Головна управа Об'єднання лемків на засіданню, котре одбилося 6 грудня 2014 р. в Горлицях, вибрала нового голову організації – дотеперішнього секретаря Еміля Гойсака. Затверджено заступників голови: Василя Шлянту, Штефана Клапика і Адама Вєв'юрку. Функції секретаря організації буде виконувати Наталія Гладик. Попередній голова Штефан Гладик лишається в складі Президії Головної управи, в складі Президії лишаються тіж скарбник Штефан Лукачин і Григорій Трохановський. В таким складі Президія буде працювати до наступного з'їзду, котрий одбудеться за рік на початку 2016 р. Члени Головної управи сердечно подякували Штефанови Гладикови за 15-літнє плідне головування в Об'єднанні лемків і висловили надію на дальшу активну діяльність пана Штефана в організації, всперання молодшого покоління порадам і багатим досвідчином. Новий голова представив свою концепцію праці Об'єднання лемків, присутні члени Управи визначили пріоритети діяльності ОЛ, зокрема підкреслили вагу праці з дітьми і молодим поколінням в пунктах навчання і наших ансамблях, необхідність використання сучасних способів комунікації в діяльності, што чинит організації барже отвореном для молодих люди, черговим заданьом Головна управа видит активізацію гуртків організації. Перед новим колективом нови виклики, тож жичиме новообраному голові ОЛ наснаги і успіхів на ниві суспільної діяльності!

Редакція «Ватри»

Члени Головної управи: Марія Келечева, Вікторія Гойсак, Мілько Гойсак, Штефан Гладик, Наталія Гладик, Ксеня Довгань-Доманьська, Василь Шлянта

Хто навчит читати?

В попередніх номерах була мова о двомовності наших діти, о тим як постерігають рідну бесіду, коли познають ей як першу мову дома і коли стрічаються з нѳом юж в школі. Чи перешкаджат їм двомовніст чи противні - вказує на богатство мов на світі, змушат до думаня і підсвідомой аналізи, чим полегшат науку інчих чужих мов, о што прецін так барз гнеска дбаєме.

Гнеска хотіла би-м ся поділити своїма досвідчинями, зв'язанима з двомовністю на письмі. То значит: чи направду кирилицки букви можут бити проблемом для дітини? Часто чуєме думки: буде ся му чи їй мішало, сут таки сами літери, а значат што інче. Чулам од змартвлених родичів учнів першой кляси, наприклад, не вчийте іщи в тим році літер, напевно, буде ся дітині мішало, буде мало проблеми в школі, має іщи час. Певні, же має, підходилам до тих справ зо зрозумлінѳом. Мій досвід праці з наймолодшими учнями показує єднак, же не треба боятися впроваджати другу азбуку в 0 чи 1 клясі: найперше друкувани літери, читаня, а потім і писани. Дітина в так молодим віці приймає інформацію практичні безкритичні, не пробує накладати добрі знани взірци з польской графіки чи ортографії – бо їх іщи не має! Так є, і так ся мусит навчити. Познає букви і засади читаня якби в натуральний спосіб. На рівни з пізнаванѳом польских літер. Найчастіше одбиватся то в ріжних обставинах, оточиню – в інчій групі, з інчим вчительѳом, інчѳом мовѳом – тото сприяє не мішаню поданой інформації. Так, напевно, кожій дітині трафітєся помилити і прочитати «с» як «ц» чи написати польське «s» заміст «c», чи навідвѳорот. Але знам дуже прикладів учнів першой кляси чи нулівки, котри так само добрі читають кирилицѳом, як і латинком.

Діти маѳут барз добру пам'ят фотографічну. Хто не вірит, пропонує експеримент. Дітину 2-3 років можна легко навчити «читати» кільканадцєт слів. Напиште кольоровим мазаком великими літерами на картці слово, наприклад: МАМА, ТАТО, АВТО, МАЄ. Вкажуйте дітині і читайте. З часѳом додавайте нови слова. Потім можна укладати карточки в речиня з трѳох слів, наприклад: *Тато має авто. Мама має авто.* Мій дволітній син таким способом «читав» зо 20 слів кирилицѳом. Безпечні, нич ся не мішат, бо латинки і так така дітина не знає, а юж фотографує вигляд кирилицких літер. Як перестастє дітині вказувати карточки регулярні, она забиват і юж не «читат».

В зв'язку з тим, не барз добрим помислом є писаня по-нашому латинком для малих діти, жеби їм било легше. Фотографуваня так записаних слів

Зміст:

Зміни в Президії ОЛ

Хто навчит читати? - В. Гойсак	3
Лемківско-український стіл в Лігници - А.Вєв'юрка	4
100 років Розалії Губі - Е. Стремецький	5
Наши люде - В.Рєвак	6
Андрію Сухорському 85 років - М.Горбаль	8
З циклю: Мандрівки Лемківщином - А. Вєв'юрка	9
В порогами нашого Ліцею - А. Вєв'юрка	11

Висівски Дні Антонича А што чути на Антоничівці Лемківски Кермеши осєни

Кермєш в Полянх - Б. Баволяк	17
Прєзерамє стари фотографії і документи	18
З мойой полицки	20
Вертайме до давних імен - А.Вєв'юрка	21
З домашньої аптєчки - А.Шкурат	22
Упокоїлися в Бозі	23
Лемківска хроніка	24

Бльог. www

Лемківський Єрусалим 2014

❖ На обкладинці: *Власноручни яличкови прикраси лемківских бльотєрок Емілії і Марії.*

❖ Фото: Адам Вєв'юрка, Славко Гойсак, Наталія Гладик, Бартек Кєлтєка, Мілько Гойсак, Емілія Пиж, legnica.naszemiasto.pl, wikipedia.pl, Ксєня Дѳогань-Дѳоманьска, Володислав Максимович, Ольга Соляр, Микѳолай Грєч.

ничѳому не служит. Знаєме, же діти, котри дуже читають, роблят менше блудів ортографічних, бо часто видят слова, якби фотографуєт їх. Сут засади ортографії польским альфабетѳом польских слів і кирилицким наших, не є засад записуваня наших слів латинком. Нич дивного, же дітині ся потім мішат, як она видит раз польське слово писанє польскими літерами, раз своє, писанє тима самими літерами. Найліпше, коли є чіткий поділ на мови і на азбуки. Дѳодатковим аргументѳом може бити ситуація діти в краях, котри послугуютєся кирилицѳом. Од 1 кляси діти вчатєся англєцких літер – і якоси ся їм не мішат. А як єднак хтѳоси ся боїт, же дітина буде ся милила, кєд в 1 клясі на рівни з польскими буде пізнавала кирилицки букви, то є інчий вихід – вчийте кирилиці прудше, заним підє до школи!

Вікторія Гойсак

Лемківско-український стіл в Лігниці

14 грудня, як шторуку перед Різдвяними Святами в грегоріанським календарі, національні і етнічні меншини, які живуть в Лігниці, засіли до спільного великого стола. В тім році були представники 13 меншин. Новими меншинами, що перший раз прилучилися або повернулися по довгій перерві до того лігницького свята були пакистанці, вірмени, греки і англійці. На жаль, не було, як шторуку, росіян. Головним організатором Велиї народів є Товариство «Жінки Європи» на чолі з Ельом Ухольском. Були присутні м.ін. президент міста Лігниці Тадеуш Кшаковскі з заступником віце-президентом Гражином Пургаль. Для нас — полученого столу лемківско-українського

За лемківським столом

(деяки не знали, де сідати, бо хотіли бити ту і там) важне було, що медже нами були наші люде не лем з Лігниці, але і з Любіна, Лісьца і далекої України. Хор з нашої школи від імені спільного стола заспівав “Рождество Твое.....”. А голова гуртка ОУП з Лігниці Юрій Павлиши попросив о хвилину тиши для тих, хто загинув на Україні і на цілм світі в війнах в 2014 р. Вшитки народи і гості врочисто віддали честь тим сумним подіям. Кожна меншина складала побажання в своїй рідній мові. А я мав честь по-лемківски віншувати щастя Лігниці і лігничанам на 2015 рік. А потім лем було колядування в ріжних мовах та пробування великих страв. Вшитки весело складали собі юж неофіційно жичиня з надійом, што за рік зас ся зийдеме на XIV Велиї народів. Дай Боже, же так буде!

Адам Вєв’юрка

Пісня „Пливе кача по тисині” має свого автора!

В весняним номері «Ватри» за 2014 рік писали-зме о історії пісні «Пливе кача по тисині», яку вважають гимном-реквіємом за Небесном сотньом, а яка особливо близка лемкам — називають єй лемківском або закарпатском (в Закарпатській області на Україні від віків мешкали і до гнес там проживають етнічні лемки). Недавно однашлам нови факти о походжиню той пісні, наведені през знаного фольклориста, бойкознавця і карпатознавця Василя Сокола (В. Сокіл, *Пливе кача по Тисині* «Народознавчі зошити» № 4 (118) 2014 р.). Пише він, же пісня «Пливе кача по тисині» має літературне походжия, єй автором є письменник і перекладач Василь Гренджа-Донський (1897 Закарпатя — 1974 Братислава), адже науковец однашов в єдній зо збірок поета (видана в 1923 р.) вірш з таким самим початком, як і знана нам пісня:

Плавле кача по тисині;
«Мамко моя, не лай нині,
Залаєш ми в злу годину,
Сам не знаю, де погину».
Залає мати сина, лає,
Син додому не вертає...
Серед поля, на долині
лягло серце у тернині! (В. Гренджа-Донський,
Твори, упоряд. О. Мишанич, Ужгород, с. 33).

Василь Гренджа-Донський бив активним учасником змагань за вільну Карпатську Україну, перед угорськими переслідуваннями втік до Словаччини. Василь Сокіл переслідив вшитки знани записи пісні «Пливе кача по тисині» і зауважив, же вшитки мають спільний початок, як і вірш Гренджі-Донського, а потім появляються нови і нови рядки (загибель на чужині, чужі люде берут яму, жаль матери). Означат того, же текст піддаєся фольклоризації і властиво юж не є лем авторським твором, а стаєся твором народним, в котрим появляються додаткові мотиви, додаткові образи. Барз можливе, же під впливом трагічних подій зв’язаних з Карпатском Україном. І друга цікава справа: тисина — то не конечні назва конкретної річки Тиса, лем певне узагальніня, попросту тиха вода, узке озерце, длятого можна писати тоту назву з малої літери.

Вікторія Гойсак

Увага до регіоналізму на VII з'їзді ОУП

25–26 жовтня у Варшаві проходив VII з'їзд Об'єднання українців у Польщі. Я був делегатом з'їзду та представляв Об'єднання лемків. Під час дискусії я передав побажання від усієї управи і організації, що треба нам - організаціям і усій громаді - шанувати (мудро) найбільше багатство українців у Польщі, яким є наш регіоналізм. Лемківщина, Бойківщина, Надсяння, Холмщина, Підляшшя - це наші найбільші скарби, які всі ми повинні використовувати, але так, щоб не ділитися, напр. проголошувати рік одного з цих регіонів для всіх наших організацій, шкіл і пунктів навчання, а на закінчення такого проекту відвідувати цей регіон. Дякую, що делегати вислухали нашу позицію та вписали її у стратегію ОУП та в роботу нової управи.

Адам Вєв'юрка

Складаємо щирі вітання голові ОУП Петру Тимі і новій управі, обраній на VII з'їзді ОУП та бажаємо наснаги і сил у Вашій нелегкій, але так потрібній праці на благо всіх українців у Польщі.

З надією на подальшу співпрацю
голова ОЛ Еміль Гойсак від імені Головної управи ОЛ

100-літній ювілей

Розалія Губа — мешканка села Модла - 24 жовтня 2014 р. відсвяткувала 100-літній ювілей. Урочистість відбулася в Домі соціальної опіки на вул. Нептуна в Глогові. На ювілейну врочистість, щоб скласти побажання і подарувати букет квітів, прибули донька Ольга з чоловіком і родиною. Свої побажання і квіти принесли також староста м. Глогова і бургомістр гміни Громадка. Закінчилося святкування солодким почастунком, який приготували опікунки Дому соціальної опіки.

З цієї радісної нагоди відбулося святкування також у Шпротаві. На прохання кузина Розалії Омеляна Стремецького місцевий священик о. декан Андрій Бунзило відслужив Службу Божу за здоров'я Ювілярки. На закінчення літургії всі присутні в церкві заочно побажали пані Розалії “Многая і благає літа”.

Молоді літа Ювілярки пройшли на Лемківщині від народження аж по депортацію під час акції “Вісла”. Народилася Розалія 24.X.1914 р. в родині Павла і Цецилії Даниловичів в с. Нова Вєсь (гміна Лабова, повіт Новий Санч). Була третьою дочкою після Варвари і Стефанії. Охрестив їх о. Василь Смолінський у греко-католицькій церкві с. Нова Вєсь.

Родинний дім був розташований у середині села біля річки Камениці. На річці знаходились млин і фолюш, які були збудовані батьком Розалії. До млина і фолюша з різних сторін приїжджали селяни і привозили пряжу на сукно і збіжжя на муку. Родина утримувалася також завдяки господарству. Часто Розалія згадувала про те, як у тій річці мочила свої зболілі ноги, коли поверталась з коровами з пасовища. Мама Розалії — Цецилія була акушеркою (положною), через що користувалася великою повагою серед жінок.

Під час акції “Вісла” родина Розалії була переселена на західні землі Польщі до села Модла (гміна Громадка). Старші дві сестри з родинами були виселені в околиці Стшельців Краєнських. Варто згадати, що Варвара (найстарша сестра) цього року відсвяткувала своє 102-ліття і розпочала 103-й рік життя в Домі соціальної опіки в Мисьлібожі.

Омелян Стремецький

3 життя української школи в Лігниці - нам не чуже терпіння київського Майдану

21 листопада 2013 р. український народ вийшов на дорогу правди та сповнення мрій про волю і свободу України, українського народу та кожного українця — чи він живе в Криму, Донецьку, Харкові, Полтаві чи у Львові, але тільки він має право будувати свою державу! Ми — українська школа — віримо, що Україна сьогодні подолає агресію Росії та мир дарує їй дорогу до спільної Європи. 21 листопада 2014 р. наші учні запаленими свічками та хвилиною тиші вшанували першу річницю української Революції Гідності. Під пам'ятною дошкою жертвам акції “Вісла” молодь через пам'ять 1947 р. побачила київський Майдан. Побачила в собі єдність та надію, що якщо виселення нас не знищило, то також війна на Донбасі не зломить України.

(ав)

2015 зима № (88)

Церкви, напевно, будут, їх є дуже, в самому повіті Новий Санч понад 24. Частіше тіж будут пейзажи з церквами. Але буде тіж Лігниця, бо в ній мешкам.

- Што відчувате, коли малюєте образ?

Головне, што кожний творець: чи його думка, праця буде ся подабала йому і чи буде зрозуміла інчим людям. Одчувам, што творю добро. Но і на кінець - тот постійна цікавіст, як то вийде? Думам, што маляр мусит одчувати радіст творення.

- Чи мате свідоміст што будете, творите лемківскій світ на Лігниччині?

Може так і є. Але лемківскій світ сами так напавду твориме в своїх родинах і церквах. Не забивайме, што тіж твориме віртуальну Лемківщину в інтернеті.

- Чим для Вас є традиція?

Традиція то для мене світ вартости, де є сфери релігії, науки.... Наприклад, наша Велия чи вишивани сорочки - то є то, што належит стеречи з пошани для наших предків.

- Што хочете передати молодим лемкам?

Штоби передовсім ся вчили, штоб знали історію, шанували традицію. Повинни розвивати свої таланти, котри відомо в кожному є різни. Хай тіж молоді люде хоц на кус залишат комп'ютер і захочут, наприклад, малювати.

- Чи наш лемківскій світ за 100 років буде існувати?

То є трудне, а може і барз трудне звіданя. То цілий вік, але єм оптимістом. Думам, што може в інчій формі. І ту верну до потреби навчання. Народ, котрий не знає своей історії і не зберігат своей традиції, фактичні не існує і може колиси загинути.

Одкаль наступни народжени покоління вигнаних в 1947 р. брали свою любов до свого на Заході?

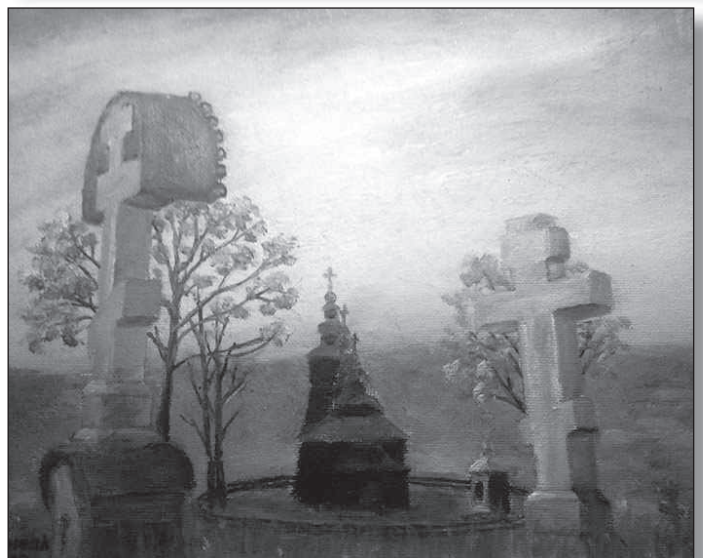
То напевно заслуга родичів. Они пильнували, штоб били лем свої Свята і лем своя мова дома. І вшитко мало бити лем по-нашому. Якби не родиче, вшитко би пропало. Як студював-єм в Ряшові, не мав-єм през тоті роки жодной Велиї. На нашу бив-єм в Ряшові і не можна било поїхати домів, а на польску, яка біла скоріше, хоц бив-єм дома, родиче казали постити. Але не жалію, бо то помагало шанувати і стеречи своє.

- Чи їздите на Ватри в гори?

На Ватри часто я не їздив. Били різни причини. Як юж єм їхав, очевидно з родиною, то передовсім почути співи і пооглядати танці наших ансамблів, спіткати дальшу родину та знайомих, штоси своє купити: книжку або часопис, чи давніше - касети, а тепер - диски.

- Дякую за розмову з надійом, што далі будете сповняти свої артистични мрії.

Дай Боже!

Праці Владислава Ревака:

Церков в Прислоні

Краєвид Лемківщини

Краєвид Бсцадів

Лемківському скульптору Андрію Сухорському — 85 років від дня народження

22 серпня 2014 р. в Музеї етнографії та художніх промислів у Львові відкрилась виставка лемківського скульптора Андрія Сухорського, присвячена його поважному ювілеєві — 85-й річниці від дня народження. Гостей та запрошених вітав директор музею Роман Чмелик. Директор Інституту народознавства Національної академії наук

Андрій Сухорський та Ірина Байко

України, в структурі якого знаходиться музей, академік Степан Павлюк, наголосив на унікальності робіт скульптора Андрія Сухорського, їх глибоко народній сутності. Високу оцінку творчості ювіляра висловив також директору Львівського художнього коледжу ім. І. Труша Василь Откович. Вітали ювіляра голова Товариства «Лемківщина» Степан Майкович, голова Фондації дослідження Лемківщини Петро Гандяк, член Фондації Андрій Тавпаш, інші поважні особи.

Заслужений майстер народної творчості України (1984) Андрій Петрович Сухорський народився 21 серпня 1929 р. в с. Вілька Сяніцького повіту. Батько Андрія, Петро Сухорський (нар. 13 липня 1903 р.), — народний лемківський різьбяр, змалку вчився різьбити у свого батька. А якщо заглибитись у подальше родове коріння, то прабабки — теж різьбярі.

Після депортації лемків у 1945 році родина Петра Сухорського опинилась на Тернопільщині в Україні. Життя впроголодь. Єдина надія — на свої руки. Тим більше, що ще в 11-літньому віці Андрій Сухорський втратив маму.

Весною 1947 року, нарізбивши різноманітних виробів із дерева, хлопчина їде до Львова, щоб продати їх та заробити якусь копійчину. Та

кому продасть? — Голодний 1947-й! Ноги чомусь понесли до Музею народних промислів (нині Музей етнографії та художнього промислу ІН НАН України). Зустрів директора музею Володимира Паньківа. Той узяв усі вироби, заплатив так, що Андрій не сподівався. Сказав робити і принести ще. А наступного року Володимир Паньків допоміг йому прописатися у Львові, згодом ввів у творчий колектив лемківських різьбярів — у цех лемківської різьби, який він, Володимир Паньків, сам і створив.

Першими, хто увійшов до цього цеху, були брати Василь та Іван Одрехівські, Петро Орисик, Антін Фігель, інші земляки, та він, Андрій Сухорський.

На Лемківщині глибоко шанували свою віру, свої традиції, усе своє, народне. Біблія і «Кобзар» Тараса Шевченка — це ті підвалини, на яких зростала лемківська молодь. По неділях та святах батьки читали дітям Святе Письмо, читали і Шевченка. Гуртківці Рідної Школи ставили народні п'єси, робили шевченківські вечори. Портрети та різьблені дерев'яні бюсти Шевченка були чи не в кожній лемківській оселі. А тому не дивно, що Андрій Сухорський, який зазнав сирітської долі, найперше всю душу вкладає у свою різьбу по дереву — в скульптурну композицію «Мені тринадцятий минало» Тараса Шевченка (1951). Через три роки різьбить інший варіант цього твору, а ще через три роки — третій, ще інший варіант своїх і Шевченкових переживань. Його Шевченкіана 1956—1964 років — це «Наймичка», «Малий Тарас», «Гайдамаки», «Ой три шляхи широкії», «Перебендя», «Дума» тощо.

Окрім Шевченкіани Андрій Сухорський різьбить те, що залягло на його душі, а це — природа рідних Бескидів: орли, тури, коні, «Дівчинка пасе гуси», «Чабан з вівцями», «В найми до пана»,

«Тертя льону». На другому плані «У панському лісі». Скульптурні композиції Андрія Сухорського.

«В панському лісі», «Собаки напали», «Господар Верховини», «Лисичка-сестричка» тощо. Звичайно, що заслужене визнання митцеві принесли твори на лемківську тематику. Це «Лемко-вівчар», «Лемко-різьбяр» (1979), «Лемко в чугані», «Лемко везе дрова» (1990), «Козак на коні» (1992) та інші. Віртуозна багатофігурна композиція «Виселення лемків у 1945 році» (1985, Музей українського народного декоративного мистецтва, Київ). Уся глибина душі розкривається у цих різьблених витворах — і біль, і туга, і розпач, і надія на повернення.

За дерев'яною різьбою Андрія Сухорського можна вивчати народні промисли: він різьбить «Добрий заробок» — вижаті снопи збіжжя, «Урожай» — жінку серед збіжжя, «Лемко оре ниву», «Лемко несе дрова», «Лемкиня тре льон», «На ярмарок». За дерев'яною різьбою Андрія Сухорського можна вивчати і народну лемківську культуру: «Розповідь про минуле» — лемко розказує двом онучатам історію свого краю, «Гудаки», «Лемко-різьбяр» тощо. На особливу увагу заслуговує скульптурна композиція «Вертеп».

Якщо перелічувати тільки тематику та сюжети скульптурних композицій, — то вона далеко переходить за сотню. А виробів однієї тематики скульптор різьбив по кілька десятків примірників.

Понад сто найкращих його творів представлені в експозиціях музеїв Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Львова та інших міст — «Козак-Мамай» (1981, 1991), «На ярмарок» (1988), «Чабан» (1993), «Різдво» (1994), «Козак з дівчиною» (1995). Твори Андрія Сухорського експонувались на обласних, республіканських та зарубіжних виставках, зокрема в Болгарії, США, Канаді, Франції, Індії, Румунії, Німеччині, Польщі, інших країнах. Тільки 87 експонатів знаходиться в фондах Музею українського народного декоративного мистецтва в Києві, багатьох інших музеях України. Міністерство культури УРСР закуповувало багато творів Андрія Сухорського для музеїв східних областей України: Дніпропетровська, Луганська, Запоріжжя тощо. Тематика — як побутова, так і Шевченкіана, в т. ч. композиції «Кобзар з поводирем». З упевненістю можна сказати, що сотні дерев'яних виробів Андрія Сухорського розійшлися не тільки по всій Україні, а й по всьому світу.

21 серпня 2009 року в Національному палаці мистецтв «Україна» в Києві проходила виставка творів народних майстрів, на якій багато робіт представив і Андрій Сухорський. Ці роботи були високо оцінені державою — митець був нагороджений орденом «За заслуги» 3-го ступеня. Вру-

чав нагороду тодішній президент України Віктор Ющенко.

Незважаючи на поважний вік, Андрій Сухорський і зараз є активним громадським діячем: член правління Фундації дослідження Лемківщини у Львові, заступник голови комітету лемківської церкви св. Володимира і Ольги (знаходиться в Музею архітектури і побуту, м. Львів).

Великою гордістю Андрія Сухорського є його сини, професійні митці-скульптури. Богдан — різьбяр по дереву, Володимир і Андрій — скульптори-професіонали. Усі три — провідні українські митці.

85-літній ювілей митця Андрія Петровича Сухорського — це визначна дата. Та знаменним є те, що син Лемківської землі прославив її своїми руками — своїми дерев'яними композиціями, якими подивляє увесь світ. В цьому і полягає безсмертя народу, нації.

Марія Горбаль

3 циклю: Мандрівки Лемківщином - Крижівка

Дозвольте іщи раз повернути до села Крижівка, бо останнім разом тема Розтоки барз прислонила красу Крижівки. Тото село, положене 4 км од Криниці, має в собі магію минулого нашого

світа, де легенди лучатся з правдом. Крижівка перед війном мала 250 мешканців і било то чисто лемківське село. Жили там лемківски родини. Било то село невельке, але з рації свого положиня барз комунікацийні важне. По-друге, в селі тім била гута, де вирабляно бляхи. Географічна назва Гута існує до гнеска та вказує на одмінніст Крижівки од інших лемківских сіл.

В селі є цінна капличка під покровом Народжия Богородиці з 1787 р., побудувана през місцевого греко-католицького священника Чирняньського. Гнеска стоїт она в огороді монастиря сестер Міхаліток, скорше била там греко-католицька клібанія. На жаль, не є там інформації, штоб відвіда-

ти то цікаве місце, хоц сестри, коли ся попросит, отверають каплицю для охочих до відвідін.

В селі є тіж церква св. Архангела Михаїла, колись греко-католицька, а гнеска святиня римо-католицька, але треба зауважити, што є задбана, як і церковний цмінтер. Але найцікавіше в Крижівці є штоси нематеріальне. То легенди про збійників. В селі била корчма, де сходилися збійники з обох стран наших Карпат. Гнеска ей не є, але може треба зацікавитися том темом і спільно з місцевом владом поставити хоц інформаційну таблицю чи камінь. Буде то напевно наш минулий лемківскій слід, а і для туристів атракція.

Перенесмєся в XVII вік, а докладні 29 січня 1653 р. до суду в Мушині. В тот ден суджено збійника Романа з Крижівки. Інформації передаю з праці Казімежа Пшибося на підставі „Akt sądu kryminalnego kresu muszyńskiego, 1647-1765” (wyd. Franciszek Piekosiński [w:] „Starodawne prawa polskiego pomniki”, t. IX, Kraków 1889, s. 346-348 (dok. nr 11). Голова суду - війт Мушини Анджей Бжезовіцкі - з лавниками: Каспром Мушиньским (підвійтом) та Яном Борутком, Ігнацим Хом'яком, Грицьом Скварлом, Бальтазаром Лободом, Миколайом Долійчиком при участі мушиньского уряду, котрий репрезентував Каспер Флісак — бургомістр Мушини, та Матієса Клодавского, Ференца Місковіча, Кондрада Ястшембского (війта креского), Яцка Опаровского (солтиса Солотвин), Данієля Пйоруньского (солтиса Перунки) і інших солтисів держави мушиньской судили Романа з Крижівки, пійманого през карників мушиньских за збійництво. Бідний Роман під силом вояків не витримав і “добровільно” признався до збійництва. Хотячи себе ратувати, почав повідати, што до збійництва намовили його збійник Банасік (можливо, што то бив тот Ян Банасік з Фалішувки, сказаний в 1657 р. в Новим Санчи за збійництво на 50 пляг, обтятя уха і півроку примусовой праці в місті), Кардиналік і Ліптаци (Гавран і Баран - русини по словацкій страні Карпат).

Далі Роман оповідав, як то раз прислав по нього Яхно з Курова, штоб пришов на Гуту на Крижівку. Коли там зішлись, Яхно попросив Романа, штоб дав му свою гуню, бо ганьбится так не барз убраний іти до Крижівки. А як повідав Роман, Яхно лем мав на собі копеняк (плащ без рукавів). Жаль му ся зробило Яхна, та дав му свою гуню, та разом пішли до корчми до Крижівки, де пили цілий ден. До них долучилися вижше згадани збійники. Яхно почав намовляти до грабунку і цікавитися, хто з них має векшу владу. На звіданя про своїх інших товаришів, Роман вказав Андраша Чирвонка зо Спіша з-за Бобовой та Стечка - молодого, невеликого русина - втовди іщи не бесідували „лемко” - з Крижівки.

Потім як доказ збійництва пред суд принесено червену сукню, котру нашли при Романі. Він почав пояснювати, што тоту сукню нашов в лісі над Берестом, приложену кошиком, в котрим било кус шельонгів і табакерка. Зазначив при тим, што в ничим він не винен. Втовди гвошли міщане Мушини Бартош Ратайчик зо швагром Шимоном (кусьнежом) та розповіли, як то Роман зі своїм товаришом напали на них на дорозі, побили та пограбували. Вказали на сукню яко на свою власність, котру Роман з товаришом їм забрав, а котра в їх очах била барз цінна. Роман спустив голову та признався, што то він з Банасіком напали на мушиньских міщан. Лем зазначив, што до того нападу намовив їх Семен Розтоцкий з Розтоки. Докладні оповів, як то виглядало. Наскочили несподівано на міщан. Кус побили. Забрали сукню червену зо срібними гудзиками. Розобрали до гола і забрали їм одяг, штирі золоти пінязі, коневку мальовану, гусьлі, шаблю, лем палас од разу Роман гломив.

Суд, вислухавши Романа, доцінив словами його признаня ся до вини та жаль, але штоб ліпше дізнатися про тоті події декретом наказав передати Романа на огненні тортури. На тортурях Роман визнавав, што Банасік вкрився в Порембі коло Пряшова, Андраш Чирвонка за Бобовом в Шляхтича є слугом, а Івана Стечка вкриває Орина з Береста, видана за Полівчака. Натоміст на звіданя, ким є Стечко, повів, што то син Альківа з Крижівки. Далі катований вказав криївки збійників на Шарішу коло Бардійова, лем не зрадив криївок коло Мушини. Хоц повів, хто може знати о тих криївках збійників в Ганьчовій і Солотвинах, визнавав, што Андраш-млинар з Розтік та молодший Редзік, якого звали Іван. Роман признався тіж до того, што з Редзіком та Іваном Стечиком вкрали Манчакови з Перунки уцю.

Далі на тортурях Романа питали про крадіжи з фолюшів. Він признався, што з фолюша з Віковой разом з Кардиналіком вкрив 2 сяги сукна сивого, але Манько та Андраш Стахужаки з Розтоки вкрали там аж 10 сягів того сукна. Вшитко сукно понесли до кравця Кондрата до Новівси. Зазначив, однак, што тот кравец не знав, што сукно било крадене. Але то не бив конец допитуваня. Роман признався, што ограбував разом з Банасіком, Семаном Прокопчаком і Шибом з Лосього млинара з Брунар. Потім повідав о різних нападах по південній страні Карпат, як здобивали зброю. В Санкові забрав комуси карабін, лем не знав кому, але і його товарише Банасік і Пелеш одобрали мушкет Кобйолкові з Полян, котрий ішов на варту до двору. Роман юж хіба знав, што не вивинєся од смерти, але не міг витримати болю, то дале оповідав, як

то збуював з іншими збійниками по обох странах Карпат.

На конац суд видав вирок, званий “Декретом Романа”. Зазначив в нїм, што Роман добрі вшитко повів на тортурах. Керуючися магдебурским правом, сказав збійника Романа з Крижівки на смерт през чвїрткування і вирок мав бити виконаний одразу.

І так згинув збійник Роман. А ми вшитки гнеска думаєме, што збійники гинули трагічно, але романтично, як в фільмі “Яносїк”. Правда історична часто нас задивлять. Коли заїдете до Крижівки, та подумайте о збійнику Романі, котрий думає, што житя розбійника є лем легке, без законів і вічне.

Адам Вєв’юрка

В порогах нашого ліцею в Лігниці

(частина 1)

28 квітня 1947 р. початок акції «Вісла», яка мала знищити релігійне, культурне, національне і фізичне (концтабір в Явужні) життя етнічних українців, які віками проживали в Польщі. Але Бог і жертвність вигнаних з рідних земель на це не дозволили, тому ми сьогодні існуємо в Польщі, знаючи, що ми — нащадки Київської Руси — України.

Щоб рятувати своє на вигнанні лемки і не лем на Лігниччині задумали створити свою рідну школу. Що задумали, те й зробили. 1 вересня 1957 р. 22 наших учнів, народжених ще на рідних землях, розпочало навчання в Злоторії, тому що в Лігниці не було приміщення для школи. Опікуном цієї групи стала мгр Марія Павенцка: випускниця історико-філософського факультету Львівського університету. Вона була першою вчителькою української мови. Українські класи існували в Злоторії до 1960 р. у місцевому загальноосвітньому ліцеї при вул. Лімановського 17. Потім

Вроцлавська кураторія освіти прийняла рішення перенести класи з українською мовою до Лігниці у початкову школу № 7 з єврейською мовою навчання. Обов’язки директора доручено мгр Михайлові Таненцапу — директору цієї школи. Статус окремої адміністративної одиниці школа отримала 1 вересня 1962 р., щоб стати I Загальноосвітнім ліцеєм з українською мовою навчання.

Випусники з 1961 р. (клас мгр Марії Павенцкої): Бень Стефан, Кінах Василь, Лич Анатоль, Панасюк Володимир, Підлипчак Роман, Вільчацькі Богдан.

Випусники з 1962 р. (клас мгр Ірини Снігур): Баюс Марія, Чирнянська Анна, Дутка Зеновія, Демко Тадей, Горбаль Павло, Якимець Теодор, Крут Ігор, Кузьмяк Анна, Ксенич Андрій, Поповчак Ярослава, Пеляк Юлія, Стеранка Анна, Урда Марія.

(далі буде)

(ав)

Абсольвенти IV Ліцею - шкільний рік 1965/66.

70-ти роки.

Будинок, в котрим містився IV Ліцей до 1993 року разом з „польским” I Ліцеєм при Кляшторній площі в Лігниці.

Фотографії з приватного архіву автора статті

Як лемко подав руку козакові в Лігниці

8 листопада 2014 р. ОЛ організувало забаву в Лігниці, на якій бавилося понад 250 осіб. До танця грали ансамбль нашої школи “Дикі бджоли” та гості з півночі „The Ukrainian Folk”. Ансамбль тот за рік буде святкував 25-ліття на сцені. Дякуємо вшитким, котри в тот вечер бавилися з нами. Заклик «Лемку, подай руку козакові!» бив висловом нашої солідарности з терплячими на Донбасі. Віримо, што наш голос і підтримка з Лігниці допоможут там затримати війну і дадут волю нашим козакам і їх родинам-мешканцям Донбасу.

„The Ukrainian Folk”

Запрошени гості

Впуст подорожнього в ніч Різдвяну в своє серце

Зближаються Різдвяни свята, а кінця війни на сході Європи не видно, тисячі люди, в тим військових і цивільних, котри змушені були лишити свої хижи, не сядут до Велиї в родинним колі. Тож постановили-зме хоц кус прикрасити для них тоти Свята. Ідею переказати святочни картки од наших діти з Лемківщини і Лігниччини запропонував Адам Вев'юрка – заступник голови ОЛ, а вчителі рідной мови радо ей підтримали. З пунктів навчання української мови в Гладишові, Висові, Устю, Лоси, Криниці, Горлицях і на Лігниччині зобрали-зме разом понад 70 карток (переважні зроблених през діти) з побажаннями. Криницькі діти до каждой картки написали іщи лист. Дитячи щирі жичиня одвезла до Луганської обл. волонтерка Ольга Соляр. На базі батальйону «Айдар» є ціла стіна з дитячими малюнками, трафили там і наши листівки. І ту мушу вспомнути о єдній надзвичайній річи. Ольга переказала наши картки заступникови командира Афганської роти Миронови Кролю. Пізніше оказалось, же він сам походить з лемківської родини, а його діди родом з-під Криниці, дідо мав землю там, де тепер лижний витяг в Криниці!

Другом святочном ініціативом ОЛ било переказання символічних різдвяних дарів для лемків-

ських родин з дітми, котри виїхали з теренів, обнятих війном. Отримали-зме адреси конкретних родин, котри мешкают тепер в різних куточках України, велика група лемків з с. Переможне під Луганськом, наприклад, оселилася на Тернопільщині. Тоти люде часто стратили цілий доробок свого життя і на правду потрібуют помочи. Щирі дякуємо вшитким жертводавцям! Ваши дари сут юж розсилани і переказувани до адресатів. Хотіли би-зме тіж переказати річи до Новоайдарівського р-ну Луганщини, де проживають лемки. Продовжуємо зберати допомогу. На жаль, лемки, котри не виїхали з окупованих теренів (таки «лемківски» осередки, як Мічуріно, Тельманово і інчи), тепер часто юж не можут того зробити і хоц сут в барз трудній ситуації, однак переказати поміч в тоти регіони не є жадной можливости.

(62)

Справа Мирон Кріль родом з-під Криниці

Висівські Дні Антонича

Інтеграційні варштати для діти XII Дни Антонича, котри ОЛ штороку організує в рамках проекту «Спітканя з Лемківщином» при співпраці з вчителями української мови в нашом регіоні – того року загостили до Висової і Регетьова. Спітали-зме ся: учні початкових шкіл з Висової, Гладішова, Горлиц і Криниці, вчителі рідної мови - під гором Явір. Тото місце не било припадкове. Разом підняли-зме ся на гору, помолилися під хрестом, заспівали-зме марийни пісні, а місцевий отец Я. Чухта барз цікаві і приступні оповів дітям про об'явління Матери Божой на тим місци, де стоїт капличка. Перешли-зме чудовим осіннім лісом аж до словацкой границі. В тім році мали-зме барз гідну репрезентацію Криниці, барз ся тішимо, же вчительці Ларисі Шкварлі удалося зорганізувати і привезти діти. Не вдалося зобрати гімназистів на райд в тім році, хибаль волят позерати лем на екран комп'ютера, але думам, за рік юж ся зорганізуєме. А потім юж били заняття і забави: спортивни змагання, варштати робліня ляльки-мотанки і ангелів, конкурси загадок, знань про Рідний Край, інтеграційни забави. Зроблени през діти синьо-жовти ангели-обереги переказали-зме на схід України для військових, яки боронят свободи і рідної землі. Заняття одбивалися в висівській школі, де діє пункт навчання, в котрим працює Анна Чухта, а тіж в висівській солянній яскині – де било дуже атракцій, а і для здоровля добрі. Ближе вечера переїхали-зме до Регетьова. Ту в корчмі пекли-зме на огню кобаски, діти бавилися на свіжым повітрі, а переможці і вшитки учасники дістали нагороди і пам'ятки. За рік Дни Антонича помандрують до дакого іншого села, тож до стрічі, дороги діти і вчителі!

Вікторія Гойсак

Ангели миру

Конкурс „Знань про Рідний Край„ в солянній яскині

Мама за собою наступний рік діяльності Центру культури ім. Б.І. Антонича, мож повісти: раз-два минуло, за нами події, які мали місце в горлицькій домівці. Гідні того було і розмаїті, були події для старшого покоління, молодих і діточок. І зас зачинає нову пригоду в широкому і багатому просторі лемківської культури. Мама надію, же і того року будете з нами.

Вистава XIV «Лемківського Єрусалиму», о котрім писалам в попереднім виданні кварталника, 10 жовтня завітала і до Горлиць. Задумом того проєкту є гуртування нашого творчого середовища, організація пленеру артистичного і презентація вистави можливо як найширшій групі оглядачів. Все пленер і єдна з вистав є в Горлицях - своєрідним Єрусалимі, так було і того рока.

Михайло Колодко, „Домів”

«**ЛЕМКО Fashion**» (лемківська мода) є сталим елементом на Антоничівці. Што то таке? То варштати традиційної лемківської кривульки – прикраси, яку колись носили наші баби, і в яких спеціалізується Анна Добровольська з села Крива. Перший раз 16 листопада 2014 р. в недільне пополудне спіткання мало форму варштатів для мам і дівки при каві і солодким. Так, як колись, мама давала своїй дівці прикраси, і в залежності од величності кривульки статус той панни на виданні був ріжний. В нашій виданні наука робліня кривульки мала барже символічний і вдячний вимір. Треба було лем прити, матеріяли – паціюрки чекали на місці, а участь була безплатна. Нелегка то штука і вимагат немало часу, для того на кінець вшитки пані дістали домів паціюрки, жеби скінчити зачатє діло.

А што чути на Антоничівці

21 листопада мало місце **спіткання з проф. Гжегожом Явором**, на тему «Середньовічні джерела генези Лемківщини. Волохи і їх міграції в XIV - XV століттях». То нич инчого, як дост емоціональні звідання о тім, ким були «волохи»? И ци ми маме з нима дашто вільного?

«Гребаня» в своїх коренях - то важлива і нелегка праця. Найчастіше сігаме до заду два або три покоління. Того вечера сягнули-зме аж до десятого століття. Хоцьки засяг гісторичний теми бив широкий, то, за паном професором, наші предки русини пришли на тоти землі з теперішньої України. Переняли од волохів (які пришли пізніше од полудня, юж зрутенізовані) спосіб газдування і заселення нових місцевости на праві волоскім. И того, што лучит нас з нима - то спосіб газдування, який називатся культуром волоском. А же волохів було менше, як русинів, пристали на наш (процес рутенізації). То так в великім скорочиню. Ціла «філософія», же лемки то волохи - то нич инчого, як придумана през систем політична пропаганда, але то юж наступна гісторія...

Вартат тіж передставити нашого гостя. Пан Гжегож Явор є заступником директора Інституту історії Люблинського університету ім. М. Кірі-Складовської. Спеціалізуєє в історії середньовічної Польщі, а особливо в історії польского села на зламі середньовічя и новожитних часів, займаєє волоским осадництвом в північних Карпатах, а тіж едиційом джерельних текстів.

Доповідат проф. Б. Гальчак

«Історія лемків од середньовічя по сучасніст» - то заголовок книжки проф. Богдана Гальчака, котру презентували-зме Вам в попереднім номері «Ватри». 21 грудня мали -зме змогу подебатувати про тоту книжку з ей автором и послухати доповіді пана Гальчака - професора Зеленогірського університету, історика, працівника Інституту політології ЗУ, автора численних публікацій, присвячених лемкам, співредактора циклічного збірника «Лемки, бойки, русини – історія, сучасність, матеріальна і духовна культура». З його доповіді довідали-зме ся, як цінни інформації о тяжких сорокових роках в наших лемківських Карпатах несут архіва чехословацких спецслужб.

«Традиційни лемківски вечірки» - то остатне наше спітканя того рока, котре одбилося на св. Анни - 22 грудня - в сельській світлиці в Гладисові. Вечірки сталися тіж традиційним спітканям, котре поставили-зме «випровадити» з Антоничівки и організувати шторока в инчім селі, так жеби мочи дотерти до найстарших свідків и учасників того обряду. Програма була широка. Була реконструкція традиційних вечірок в виконанню ансамблю «Лемківський перстеник» з Гладисова, вечіркови співанки, мож було почути давни коляди, яки тепер, на жаль, юж праві ниhto не співат, традиційни забави (як на вечірках на млин ходили, в черемости ся бавили, чир колотили, гуси сідили, когута пекли і ін.), жартівливи приспівки. На конец гладисовян, пан Ваньо Дзюбина, оповів о цілим процесі переробляня лєну, вказав, яки служили до того нарядя, як ся лєн гладило, прістеряло, мочило, білило..., а і як ся пряде. Мож було попрібувати самому того ремесла під досвідченим оком пані Мелянії Болдись з Конечной и пана Ваня.

Так било глони, а тепер зас запрашаєє вас в новім році до Антоничівки и не лєм, будме разом, сходме-ся, співайме, бесідуєє.

Наталія Гладик

Щиро запрашаєє,
приходте, дєри Антоничівки
суть широко отворєни для вас!

Зазєрайте на нашу інтернетову сторінку,
там найдєте інформації про наступни події
на Антоничівці та фото-рєляції з минулих:
www.lemkounion.republika.pl

Лемківський кермеш в Кункові

31 жовтня в ден св. Євангелиста Луки гурток Об'єднання лемків в Кункові при співпраці з Гміном Устя Горлицке і місцевим Колом сільських газдинь організувало кермеш в Кункові. Зо взгляду на ремонт церкви в Кункові літургію, яку очолив єпископ Горлицький Паїсій, одправлено в сусідних Ліщинах. В літургії співслужили о. др декан Р. Дубец, о. А. Грич, о. В. Канюк, о. А. Баранчук, монахи Мойсей і Пафнутій з монастиря Пресвятої Богородиці в Висові. По службі Божій єпископ Паїсій посвятив одремонтвану світлицю — будинок давньої школи, де одбилася дальша частина свята. Історію села приbliжив зобраним голова ОЛ Стефан Гладик в прелекції на тему «Історія і традиція села, парафії і лемківських кермешу в Кункові». Можна било тіж оглянути виставку старих фотографій з Кункови і архівальних джерел. Тоту виставку ОЛ подарувало місцевій громаді. В артистичній програмі виступив молодіжно-дитячий ансамбль “Лемківський перстеник” з Гладішова, котрий запрезентував народни танці і дитячи забави, не забракло тіж гости з сусідньої Словаччини: своїм співом тішили “Стебничанка” зо Стебника і співачка Марія Шуркало з акомпаніаментом няня Павла.

Танцюс „Лемківський перстеник„

(вг)

Лемківський кермеш в Снітниці і 250-літя церкви св. Димитрія в Чорній

На святого Димитрія снітничане все організуют кермеш. В тім році празник збігся в часі з інчом важном датом — 250-літя церкви св. Димитрія в сусідній Чорній, де і одслужено урочисту літургію, котру очолив влади́ка Євген Попович — єпископ Переми́ско-Варшавско́й Архієпархії.

В літургії співслужили о. митрат І.Піпка, о.парох Я.Чухта, о.П.Сивец та інші отці. На празник з Заходу з'їхалися давни мешканці села і їх нащадки. Вечером на кермешовій забаві в Снітници заграв ансамбль “Троянда” з Заменіц.

(вг)

Гости праздника в Чорній на фоні церкви

Поляни: Співат Софія Федина зо Львова

Кермеш в Полянах

Такого кермешу по війні іщи не било!

29 листопада в суботу 2014 р. святкували-зме сельский празник в Полянах, який лемки називають кермешом. Такого кермешу, як тогорічний, в Полянах не пам'ятають, хибаль, же найстарши мешканці. А поляньска церква під покровом св. Йоана Золотоустого тівко людей нараз не виділа, хибаль, же перед 1945 роком. Тогорічний кермеш святкували-зме разом з річницюм 100 років будови — посвячиня церкви. То сто років тому парох Полян - о. Миколай Феленчак посвятив прекрасну на цілу Лемківщину церкву в Полянах. На тім терені такої другой церкви не є. То церков мурувана, інча архтектурно, ніж будували на цілій Лемківщині. Побудувати дерев'яну церкву било простіше, бо każde село мало свій громадский ліс, а і майстри били на місці. Але побудувати церкву мурувану і таку велику — то били кошти, котри тяжко било навіт уявити. Лем же село Поляни могло сой на тото позволити, бо било великим і богатим. Тому до гнеска маюг ся чим гордити.

Ініціатором тогорічного свята били о. др. Мирон Михайлишин — парох Полян і давний мешканец села Поляни, який тепер проживат во Львові — Володимир Ардан. Пан Ардан николи не забиват, одкаль його коріня. То він недавно видав во Львові книжку о Полянах “Мої рідні Поляни”. Лем велика шкода, же пан Ардан не міг бити учасником того свята, він дуже захворів. *(Юж по написаню той статі дішла до нас сумна вістка, же Володимир Ардан одишов до вічності 12 грудня 2014 р. - ред.)*

Приїхали гості з Польщи і заграничі.

До церкви зишлося барз дуже людей, а і священників приїхало як нигда. Били тіж гості з України (лемки — переважні давни мешканци Полян) і Словаччини. Місцевих дуже не било, бо в Полянах декотри лемки то таки, што своє забили, польского ся не навчили — просто перекінчики, але до церкви Боже борони, жеби зайти. Серед гостей священників били: о. митрат Іван Піпка з Криниці, о. декан Тарас Шпет і о. Олег Сеньків (Україна), о. Йозафат і Мартин (Словаччина), о. Христофор Блажейовский (Ярослав), о. Богдан Кішко (Мокре), о. декан Андрій Журав (Команча), о. Микола Костецкий (Гломча), римо-католицки о. Станіслав Павуль (Ванівка), о. Юзеф Облуй (Дошниця), о. Анджей Туронь (Краппна), о. Юзеф Опалінські (Поляни), о. Роман Ягелло (Ленкі Дукельське) і о. др Мирон Михайлишин — господар — парох Полян.

Отец митрат І. Піпка провадив на службі Божій і виголосив проповідь. Вспомнув коротку історію

церкви і тоту спочатку, і тоту бурхливу, коли то по ремонті церкви з воєнних знищень дішло ту до правдивой релігійной війни. Цілу літургію співом окрашали місцеві полянчане і хор “Лемковина” зо Львова. Серед почесних гостей били з України: голова СФУЛО Софія Федина (ей батько родом з Полян), Степан Майкович — голова обласного товариства “Лемківщина” во Львові, Володимир Шуркало з Пустомитів, Андрій Тавпаш — члени товариства “Лемківщина”; зо Словаччини: директора Музею української і русиньської культури в Свиднику Мирослав Сополига, з Польщи: Мирослав Карапита — бувший воєвода воєводства Підкарпатского — людина нашого обряду. Приїхали тіж родина Гочів зо Зиндрановой, Штефан Гладик — голова ОЛ і Василь Шлянта — заступник.

Спомини про Поляни і подячни грамоти за вірніст вірі і традиції.

Служба Божа закінчилася урочистим Многоліттям, а о. др Мирон Михайлишин дав слово Софії Федині, яка зворушливо вспомнула про Поляни — село близке ей серцю і вручила для теперішніх мешканців Полян подячни грамоти за вірніст церкві, збережіння традицій предків, любов до Лемкіщини. Подяку отримали м.ін. родини Мишковских, Буряків — Серняків, Станіслав Скородинський, Михал Сеньчак, Болеслав (Василь) Баволяк. На конец Софія Федина заспівала пару лемківських пісень зо свого репертуару. Зворушливо зазвучала пісня “В нашім ріднім краю”. Тоту пісню співають, хибаль, лем в Полянах — браво, пані Софійо! Зобрани під час Служби гроши передано на поміч Україні на руки Софії Федини.

Думає, же в пам'яті заховатся тіж спомин бувшой полянчанки Анни Мишковской — Волошиньской, яка вродилася в Полянах, яко дітина пережила депортацію, тепер мешкат во Львові. Зачитала свій верш, в котрим виповіла свою тугу за рідним крайом. Барз гарді прозвучав гимн України, який заспівали о. С. Павуль зо своїм органістом, помагав о. Мирон.

Вшанування пам'яті загиблих на Дукляньским перевалі.

Потім вшитки учасники перешли до Народного дому на кермешову гостину, приготувану през дівчата і жени з Полян. Час гостини веселима піснями примиляли поляньски артистки — ансамбль “Червена рута”. По гостині о. Мирон запросив вшитких гостей до Дукли, де мала ся правити молитва-панахида за погиблих вояків-українців, яких ту на Дукляньским перевалі згинуло бл. 70 тис. (в тому велика кількіст лемків). Вояки там спочиваюг на воєнним цмонтері в Дукли. В Дукли під Хрестом поєднання, який стоїт напроти монастиря Бенедиктинів молилися одночасно лемки з України, Польщи і Словаччини і поляки.

Українську делегацію привитав бувший юж бургомистр Дукли Марек Ґурак і теперішній Анджей Битнар. Пан Битнар приніс навіт синьо-жовти квіти. Коротко промовив також Вальдемар Пулхлорек — директор Воєнного музею в Дуклі, який розповів про воєнні дії в 1944 р. на Дуклянським перевалі, як наших хлопців пхали на явну смерт і одвороту не било, бо зо заду ишло НКВС (*NKWD — прим. ред.*). По молитві зас іщи голос взяла Софія Федина, дякуючи польській владі за опіку і пам'ят про воєнні жертви. Потім виступила Евеліна Дудич — секретар Консульства України в Ряшові, яка нав'язала до справи Майдану. Слово взяв тіж Петро Гандяк — голова Фундації дослідження Лемківщини зо Львова. На конец прозвучав вірш Б.І. Антонича: “Народився Бог на саях в лемківським містечку Дуклі...”, який деклямував о. др Мирон Михайлишин. По вечері одбився концерт “Лемковини” в парафіяльним костелі в Дуклі.

Потім роз'їхалися вшитки домів — хто на Україну, хто на Словаччину, а хто до Полян. Чи іщи даколи поляньська церква буде виділа таке торжество? Майме надію, же так буде. На конец треба би вспомнути, же святкування кермешу в Полянах розпочато юж 28 листопада вечером — молитвом і спільном Службом Божом з римо-католицьким священиком о. Юзефом Облойом в Дошниці. Молилися за родину Сембратовичів, бо ж ту народився Сильвестр Сембратович (1836-1898) пізніший Митрополит Галицький.

Болеслав (Василь) Баволяк

Церков в Полянах по війні

Джерело: Володимир Ардан, Мої рідні Поляни, Львів 2011

Комітет будови церкви в Полянах (1912-1914).

Стоять од правої: Гардій Ваньо, Шпак Ваньо, Федак Миколай, Мишковський Теодор, Богуш Ваньо, Бугель Петро, Прокопик Петро; сидят од правої: Дитко Данько, Вишньовський Яким, Яценник Сидор-дяк, о. Миколай Феленчак, Дитко Гавриїл, Джуган Сава.

VI ДИВИЗІЯ ПІЕХОТИ
Ітр. вч. 0063...

Дн. 25.05.1947 р.

М. М. 0349/М/М
27.1.47

СІСЛЕ ТАЙНЕ
Без. пр. 2...

ДОМОВКА ГРУПЫ ОПЕРАЦЫЙНЕЇ "ВІСЛА"

З-ОА Д-ОУ ДО СПРАВ ІОДІІ-МОХОУАВЦЬОХ.

МЕЛДUNEK БОЮВЫ НР. 0036. ЗА ДІЕН 25.05.1947 р.

Штаб VI Див. Пех. J A S K O дн. 25.05.47 р. Годз. 22.00 Мапа 1:1000

1. СИТУАЦІЯ ПОЛІТИЧНА В РЕГІОНІ ОДПОВІДЗІАЛЬНОСТІ.

Ситуація політична поприєднію подаванує не влігла жадней зміан
Люднoсć українська быка јуз поприєднію повідоміона о мајјоуш сіє
одбыć пресієдленіє, zachowuje сіє спокojнє, жадных грōб уцїєчкї
не заважəно. Люднoсć та јєст уо певного стoпнїа здезортєтована, јс-
гдъ од зoлнєрєзї не мoжє узьскаć жадных відомoсćї. Люднoсć пoлс-
ка зoстала успokojona в свьох oбавach по указанїю сіє oгłoszen запр-
oжајєчєх пoгłoskom о прєдїєданїю пoлєкoв. в рoзлoвах люднoсć
oчвїлнє прїчынлнє oднoсї сіє до aкoїї прєсїєданїа українцoв.
ствїєрждзаяć, жє јєст то налїєпшы спoсōб позбавлєнїа бєз бандїтoв.
пєвнє задовoлєнїє з прєсїєдлєнїа українцoв выпкїва рoвнїєз і з тєг
жє рoзвїязує сіє пєвнєго стoпнїа глōд зїємї јакї давал сіє дoдзвувa
до тєго чaсу в пoвлїєчїє.

2. ДАНЕ ВЪВІАДОВЦЕ.

Днїа 22 бм. бaндa в силє двoч людзї прєсєзка прєз ДЄСЗНІКА,
не рaбујєć нїчєго у гoспoдарзї, oдaлїєкa сіє в нїєвїдoмoу кїєрун-
відомoсć тєг oтрїзлoмo од люднoсćї мїєјсцoвєј ДЄСЗНІКА.
Днїа 25 бм. 2 пр. двoмa батaліoнaмї з кoмпaнїа звлєду дывїзїєн-
прєпрoвaдзїл прєчєсєнїє кoмплєксу лєчєного нa пōкн. oд БАРТНЄ.
В вьнїку прєпрoвaдзєнєј aкoїї в рєј. јасу /9228с/ нaтpaфїoнo нa
трьє старє бункрь бaндї УІА., ктoрє знїсчєзoнo, нaтoмїaст нa бaндї
нїє нaтpaфїoнo.

3. ПРЄПРoВAДЗOНЄ ОПЕРАЦІЄ.

6 пр. I бaонєм прєчєсєл рєј. /8656/ oтaз зoгaнїзїoвал зaсaдзкї
в рєј. НОВА МІЄС /3650/. II бaонєм зoгaнїзїoвал зaсaдзкї в рєј. вжє
прєд ЗАВАДКА РЫМАНОВСКА /8452с/ oтaз в зaч. oкpaју јасу /8244д/.
Јєднє кoмпaнїа III бaонєм урєдзoнo зaсaдзкї в рєј. ОЛЧOУВІЄC
/8044/ oтaз в плa. oкpaју јасу /8244/.
Плoтoну звлєдoвчє спaтpoлoвaкї рєјoн oд рз. КАМІOНКА /8252/ в
кїєрунку пїд. вoш. в пaсїє дpoгa гpунтoвa /8052/ вжє. 751 /8254/ дo
стpуєкa. /8054/, в oчaсїє прєпрoвaдзєнєх oпєрaцїї вьнїкoв нїє вї-
oсїєгнїєтo.

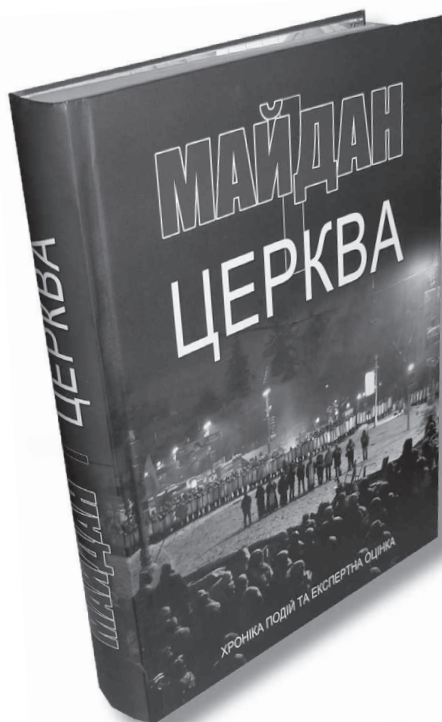
4. АКОЦА ПРЄСІЄДЛЄНЦА.

Акоцa прєсїєдлєнцa в рєјoнїє oдпoвїєдзїaлнoсćї Дывїзїї мa сіє
рoзпoчєć з aнїєм 26 бм.

5. НАДЪВУОЦАЈНЄ ВЪВІАДКІ.

6. РОЗІВІ.

Днїа 25 бм. Гpупa Опєрaцїєнa "Крїєлїсa" /В.Б.В./ зaвїдoмїєлa
прєз oфїцїєрa јєчєнїкoвєго VI Д.Р. жє в днїу 26.05.47 р. oд гoдз.
3.00 рoзпoчєлнє aкoїє прєсїєчїєкo бaнoм УІА. в рєј. ФЛOРУНКА /9098/
БНУМАРВ МІЄНЄ, СТАВІСЗКА /8404/, МІСOМA /7612/ вoспїдзїaлaјєć з вoј.
oкaмї oчєпoчкoвaскїємї нa їoч тєрєнєch. Зє стpонїю oпєрaцїєнєј
"Крїєлїсa" вєзлїєкo вїзїєкo 610 людзї oтaз тpїє пaнцєрїкї. Цєлїє унїкн
oцїa нїєрoзoвїєнє з вьжєј вaрoшнїєнєј Гpупї в oчaсїє aкoїї зoстaлїє
вьдєнє oлa нїєј знaкї рoзпoзнєвєжє Г.О. "Вїска" нa дїєн 26.05.47 р

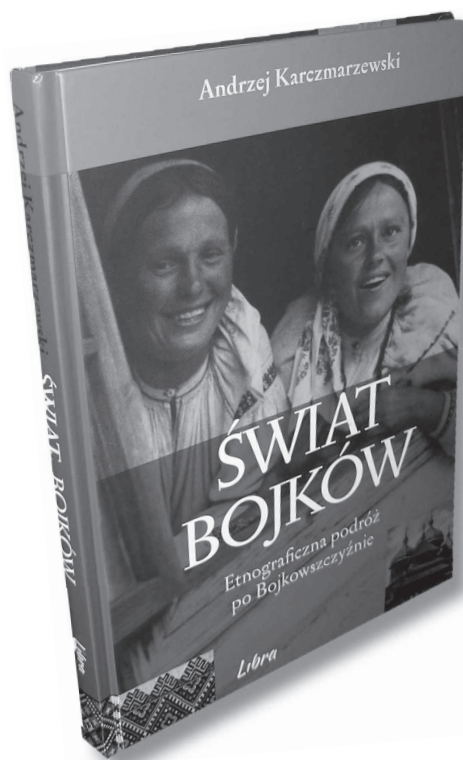
Майдан і церква. Хроніка подій та експертна оцінка, ред. Л. Филипович, Київ 2014, 650 с.

«Книга є наслідком моніторингу подій зими 2013-2014 рр., коли українці вийшли з мирними протестами проти політики влади. До збірки увійшли не тільки хронологія подій, офіційні документи Вищої ради церков і релігійних організацій, окремих релігійних організацій, звернення та заклики релігійних лідерів до народу і до влади, неофіційні висловлювання та коментарі звичайних віруючих та їх пасторів, але й експертні оцінки політиків, державних діячів, а перш за все – релігієзнавців, які покликані об'єктивно і неупереджено розкрити суть духовного Майдану, зміст революції гідності, показати роль релігії і Церкви в становленні громадянського суспільства та сучасних соціально-політичних процесах» (із вступу). Книгу підготувало Відділення релігієзнавства Інституту філософії Національної академії наук України.

A.Karczmarzewski, **Świat Bojków. Etnograficzna podróż po Bojkowszczyźnie**, Rzeszów 2014, 209 str.

Книжка презентує загальні відомості про бойків, їх традиційні заняття, народний стрій, будівництво, церковну архітектуру, а тіж елементи духовної культури – обряди календарного і родинного циклу, давні звичаї і вірування. Найбільшу цінність, як ся видає, представляють знімки, заміщені в книзі, котрі походять з різних джерел, сут докладні описані і добрі опрацювані. Читач однайде тіж приклади бойківського пісенного фольклору.

Śpiewnik karpacki, oprac. W. Motyka, Milówka 2013, 552 str.

Автор втілює в життя барз цікаву ідею – зобразити в єдним співанику фольклор різних етносів, котрі мешкають в Карпатах. Сут пісні з Мадяр і Семигороду, Румунії, Словаччини, Чехії, Морав і Волощини, Польщі, а тіж і дос великий вибір співанок русинів Карпат: гуцулів, бойків, лемків. Вшитки співанки мають ноти. У вступі автор подає загальну характеристику карпатської музики, взаємних впливів так різних культур на тій винятковій території і популярних ту музичних інструментів.

Вертайме до давних імен!

Агафія

(скорочено Афія)

Наши люде часом змінювали свої імена так, што б легше ся жило, коли, наприклад, в часі загрози ім'я могло вказати, до якого народу приналежали. Так било не лем в нас, бо і польски Янки їхали до Гамерики і недовго там ставали Джонами. По тій дорозі пішли тіж і наши лемки, коли Іван, Ваньо чи Іванка їхали до Гамерики, то юж вертали як Дзюнек чи Дзюня. І тоті імена преказували своїм новонародженим дітям на Лемківщині, хоц далі в церквах хрестили діти як Івана чи Іванку.

Коли в 1918 році повстала Польща, наши імена били кус чужима для польских урядників, котри вписували їх до документів. В тот час напр. дуже Володимирів стало Владиславами, або Олени — Александрами. Подібні било по 1945 р., коли юж з натиску Уряду безпеки Польщі змінюно імена на чисто польски. Гнеска хочу вказати ім'я, котре барз скоро уряд змінював, а і наши люде думали, што так оно перекладатся на польску мову. **Тото ім'я то Агафія, котре по акції «Вісла» змінено на Агата.** Імя Агафія виводиться од св Агафії, яка походила з Македонії, мешкала під Аквілейом під кінець II віку за цїсарів Візантії Діоклетіана і Максиміліяна. Мала іщи дві молодши сестри Хіону і Ірину, котри тіж стали святими. Коли почалися переслідування християн, сестри втекли в гори. По році вернули домів з віром, што переслідування ся скінчили. Однак їх ув'язнено, перевезено до Тесалонік і поставлено на суд перед намісником Дуклетійом, котрий намовляв їх, штоб віддали честь поганьским божкам. Три сестри відмовили. 1 квітня 294 року сестри Агафія і Хіона били спалени. Однак, не вмерли од огня, лем при молитві, бо оген не міг дійти до їх тіла. Сестра Ірина била далі ув'язнена, а коли при ній найшли Святе Писмо, то вбили стрілами з луку. Вшитки три сестри як мучениці стали святими. Популярність імена Агафія била не лем на Лемківщині, але по цілій землі давного Галицько-Волинського князівства.

Княгиня Агафія - дівка перемиского князя Святослава Андрія Рюриковича в 1207 р. приїхала до Польщі і вишла заміж за Конрада Мазовецького. В наступних роках почалася війна меже ей

вітцьом Святославом і братом мужа Лешком Білим, котрий разом з мадярами напав на Галич. Здобив город і ув'язнив вітця Агафії Святослава і стриків Романа і Ростислава. Княгиня старалася їх ратувати, однак їх повішено. Княгиня Агафія барз міцно кохала свого мужа Конрада. Мала з ним 10 діти: Болеслава, Земовіта, Казимира, Євдохію, Людмилу, Саломею, Юдиту, Земомисла, Мешка і іщи раз Земовіта. Зауважме, што імена дівчат сут всхідні - наши, крім Юдити. Чи то не бив вступ до поділу в вихованю діти в мішаних родинях, котре мало місце в Австро-Угорщині?

Княгиня Агафія била переконаном християнком, барз поперала думку, штоби хрестоносці прибили до Польщі і охрестили племя прусів. В 1239 р. Конрад Мазовецькі вбив каноніка Яна Чаплю за того, што разом з сином Конрада Казимиром хотів одобрати землі вітцю. Казав його повісити, а коли братя домінікани стягнули тіло, Агафія на доказ того, што поперат мужа, казала іщи раз повістити неживого каноніка. За того вбивство архієпископ Пелка наклав на Казимира, Агафію і на цілу децезію плоцку анатему. В костелах мазовецьких перестали

бити дзвони, не відправляно літургії, врочистих хрестин, шлюбів і похоронів. Князь і княгиня зачали ся боятися про своє володіня, длятого все робили, штоб костел стягнув анатему. Допіро коли передали Ловіч під владу костела, анатему знято. Минуло пару віків, але внеска знаме, як виглядали Агафія, Конрад і їх діти. Їхні обличчя є на чаші, котру Конрад подарував катедрі плоцкій. Не знаме, коли померла княгиня Агафія. Напевно пережила мужа, котрий помер 31 серпня 1247 року, а Агафія занялася його похороном в катедрі плоцкій. Можливе, што тіж є похоронена в катедрі плоцкій. У Вроцлаві є орнат з середини XII віку — дарунок Агафії і ей сина Земовіта

для кляштору Цистерок в Тшебніці. Потім його перевезено до кляштору в Генрикові. Гнеска звут його - орнат святой Ядвіги. Думам, што то тіж є кус наша пам'ятка.

Людина не виберат собі імена. Оно стає нашим першим даром в житю. Не забивайме про того, коли в старих документах родинних однаходиме якису тету чи прабабу, котру звали Агафія, бо то барз святе, “мудре” і тіж наше ім'я.

(ав)

З домашньої аптечки

Добрий перепис на імбірівку

Коли надходить зима, глядаємо способів, жеби розгріти наш організм и поправити настрій. Єдиним з простих способів є застосування відповідних приправ в нашій кухні, таких як імбір, цинамон, кардамон, гвоздики, аниж... Можемо додавати до напоїв, кави, гарбати, кіста, м'яса. Тоти зіля маюти тіж лікувальни властивости. Імбір має протизапальну дію, хоронит перед інфекціями дихальних шляхів, зміцняти odporність, поправляти кружіння, добрий на травління, запобігат мліню і локомоційним хворобам, нютуванню по наркозі і хеміотерапії, лагодит мігрени. В кухні додаємо го до десерів, кіста (напр. пряники), до зуп, м'яса, свинини, дичини.

Цинамон розгріват, має антибактерийну дію, поправляти пам'ят, обнижати цукор. Додаємо го до тіста (ябковий пляцок), ягнятини.

Гоздики маюти антисептичну дію, проти болю (напр. на біль зуба). Виступає ту субстанція еу-геноль, котра обнижати рівень вільних родників, през што має протиновотворову дію. Додаємо до солодких десерів, компотів, лікерів, паштетів, душеного м'яса, маринатів.

Кардамон помагати при жолудкових проблемах, має розкурчову дію, помагати при хворобах легенів, бронхів (oskrzela). Повинни го уникати особи з жовчовима каменями, бо може збільшити кольки.

Аниж лагодит кашель, поправляти травління, має розкурчову дію, побуджати апетит. Додаємо го до кіста, десерів, для ароматизування алкоголів, до слоївків з консервацієм для ліпшого аромату.

Добрий перепис на імбірівку: 600 г свіжого імбіру покроїти в плястерки и залити 1 л спирту, 0,5 л меду, 0,5 л води. По 3 місяцях злити до фляшок.

На здоров'я!

Анна Шкурат

95-ліття створення жидівського куреня в Українській Галицькій армії

Де Крим - а де Рим! Де Русь-Україна – а де Палестина-Юдея! Однак українсько-жидівські відносини маюти тисячолітню історію, про що ми знаємо мало або й зовсім не знаємо.

Коли ж жида з'явилися на нашій землі? Дуже давно, але за посиленний вплив треба вважати час панування Казимира III. Як відомо, був час, коли з країн Європи жидів просто виганяли, а в Росію не пускали. В 1563 р. цар Іван Грозний наказав жидів утопити в річці Двіні разом з жінками і дітьми, якщо вони не охрестяться. І до 1905 р. жида не мали права поселятися на російських землях. Все це призвело до того, що чисельність жидівського населення на українських землях зростала. Протягом віків наші містечка були властиво жидівськими, у багатьох містах жида становили значний відсоток, а то і більшість мешканців. Вони опанували торгівлю, ремесло, промисловість (менше), капітал. Так вони вросли

в український світ як на землях під московською окупацією, так і під австрійською, але зберігали свою релігійну спільноту, що була визначником їхньої національності. Слід підкреслити, що абсолютна більшість жидівського населення володіла українською мовою.

Українська Центральна Рада вже у 1917 р. надала національним меншинам, в тому й жидам, персональну автономію, що сприяло активізації їхнього національного життя. У жовтні 1918 р. Українські національні збори у Львові оголосили в постанові: «Всі національні меншини, при чому євреї визнаються за окрему націю, [курсив автора статті] повинні прислати в Українську Національну Раду у Львів своїх представників».

Тоді то жида почали творити свої організації і міліцію. На базі жидівської міліції в Тернополі в червні 1919 р. був створений Жидівський військовий курінь у складі I-го корпусу УГА (Української Галицької армії), командиром якого був поручник С. Ляйберг. Курінь складався з трьох сотень піхоти, кулеметної сотні, чети кінноти, чети саперів і чети зв'язку.

Курінь брав участь і відзначився в боях проти агресії польських військ на ЗУНР (Західноу-

країнська народна республіка) у 1919 р., а в липні 1919 р. проти московських більшовиків у районі Бердичева і Вінниці, та в поході на Київ. У середині 1920 р. внаслідок боїв з більшовиками і тифу Курінь втратив 2/3 особового складу і був розформований, його бійців розподілили по інших частинах УГА. Командир Куреня С. Ляйнберг був полонений поляками і страчений.

Така коротка героїчна історія боротьби наших народів за свою волю на нашій землі. Жидівський Курінь в українському війську - це історичний феномен в нашій і жидівській історії, адже історія записала ще тільки один такий факт: у 1917 р. у Великій Британії був створений жидівський військовий підрозділ у Палестині і воював проти Туреччини, за що Велика Британія надала жидам так зване «право до власного дому», тобто право поселятися в історичній Палестині, якого жиди були позбавлені майже дві тисячі літ. В історії цей акт отримав назву «Декларація Бальфура»*.

Висновок: Треба пізнавати і розкривати на світло Боже славні сторінки стосунків між народами, а нами і жидами зокрема і поборювати негативні стереотипи.

* У роки Першої світової війни Велика Британія перебувала під німецькою блокадою і не мала економічних зв'язків зі своїми колоніями, була позбавлена поставок сировини й різних матеріалів, в тому й каучуку, який тоді був стратегічною сировиною. І тоді власне проф. Хаїм Вейцманн винайшов спосіб виробництва штучного каучуку, що мало для Великої Британії, у певній мірі, рятівне значення.

Прем'єр країни Джордж Ллойд у своїх спогадах згадує, що коли він запитав Вейцманна як і чим Уряд Його Королівської Величності може йому віддячитись, той відповів: «Зробіть щось для мого бідного народу» (!). Тоді міністр закордонних справ Великої Британії Артур Бальфур повідомив фінансового магната Ротшильда, що Велика Британія готова сприяти створенню «національного вогнища жидівського народу» на історичній батьківщині - Палестині.

Так з'явилася «Декларація Бальфура» у листопаді 1917 р. і був створений жидівський військовий підрозділ. А проф. Вейцманн у 1948 р. став першим президентом держави Ізраїль.

Степан Семенюк

Упокоїлися в Бозі

*Володимир
Ардан*

Володимир Ардан вродився 27 жовтня 1929 р. в Полянах коло Дуклі, бив виселений в Україну. Здобив технічну освіту, працював на інженерських посадах на великих підприємствах Петербурга і Львова. Бив активним членом Правління і Колегії Львівського товариства “Лемківщина”, членом Президії Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань. За громадську роботу на ниві лемківства нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня.

Володимир Ардан написав книгу про своє село “Мої рідні Поляни”, Львів 2011. 12 грудня 2014 р. Володимир Ардан упокоївся в Бозі на 85-тім році життя.

Вічная пам'ят! Висловлюємо щире співчуття рідним і близьким покійного.

Головна управа Об'єднання лемків

Редакція «Ватри»

Юліан Френчко

Юліан Френчко народився 22 квітня 1940 р. у с. Вапенне на Горличчині.

У 1945 р. його родичів Степана й Анастасію з родиним депортовано в Луганську обл., одтамаль родина втекла до Львівської обл. до м. Борислав. Закінчив Львівський університет, працював яко науковец на кафедрі опору матеріалів Львівської політехніки, є автором наукових праць з фізики. Юліан Френчко бив активним членом товариства “Лемківщина” од початку його створіння, в роках 1994-2006 заступником голови.

Одишов од нас 7 жовтня 2014 р.

Вічная пам'ят! Висловлюємо співчуття родині покійного.

Головна управа Об'єднання лемків

Редакція «Ватри»

Юліянові Френчку на прощання

Юльку

знаш яка ту гарна осінь
всюди спокій а Ти засвітив єс світло в сутінках
а я не видів-єм Тебе од року
приснив-єс ся мі гнес
якбис стояв в Ждині на порозі
Петро Чухта одишов а Ти за ним
Господи! прошу Тебе
не бер юж нікого на позарани..?

Юльку

як Тобі ся ціло за нашіма горами
як єс радів коли бив-єс з нами
ід гин за Петром небесніма Бескидами
ідте оба Господніма Ватрами
сядте там під смереком
допоможте лемкам і Україні
бити журавльом і лелеком

Юльку

А не забуд речи Господу
што москаль зас Україну руїнує
безчестит і плюндрує
Прос Господа
штоби нерозумний зрозумів
і на колінах Україну перепросив
яку ганебну кривду єй зробив

Юльку

спий спокійним сном
най Тобі ся снит ватряний сон
жменю землі з Лемківщини Тобі шлю
і галузку ялиці несу
і на квітах гірську росу
деси там на небесній Ватрі
спіткамєся зас
але не гнес
лем за якийсь час
до позарани
Юльку
До позарани
Вічна Тобі Пам'ять

Олександр Маслей

жовтень

2-4.10. **Перемишль.** Під заголовком «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом» проходив собор Української греко-католицької церкви в Польщі, в якому взяло участь б. 100 делегатів.

6.10. **Ждиня.** На 80 році життя одишов до кращого світа ждинян Петро Чухта - суспільний діяч, багатолітній Староста Лемківської ватри в Ждині.

7.10. **Пустомити, Україна.** На 74 році життя одишов од нас Юліан Френчко – член правління Всеукраїнського товариства «Лемківщина», народжений в Вапеннім.

10.10. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» організував поплєнерову виставку XIV Лемківського Єрусалима під заголовком «Записник зо сьвіта».

10-11.10. **Бібрка.** Голова ОЛ Ш. Гладик взяв участь в науковій конференції «Культурна спадщина села в Підкарпатским и Малопольским воєводствах», організуваній Фондом сприяння селу.

11.10. **Висова-Регетів.** ОЛ організувало XII Дни Антонича, в яких брали участь діти и молодь з пунктів навчання української мови з Висовой, Криници, Гладішова и Горлиц.

25-26.10. **Варшава.** VII З'їзд ОУП на голову товариства переобрав Петра Тиму.

31.10. **Кункова.** В Празник апостола и євангелиста Луки ОЛ організувало традиційний кермеш в новоодданій до ужитку місцевій світлиці, яку посвятив православний владика Паїсій. Виступили ансамблі з Польщі и Словаччини. Давну історію села Кункови представив голова ОЛ Штефан Гладик.

листопад

8.11. **Чорна-Снітниця.** В рамках традиційного кермешу, організованого снітничанами в Празник Великомученика Димитрія, з нагоди 100-літя існування церкви в сусідній Чарній організовано святочну відправу, яку очолив греко-католицький владика Євген Попович.

8.11. **Лігниця.** Гурток ОЛ організував танцювальну забаву під гаслом «Подай руку Козакови». Заграли «The Ukrainian Folk» и «Дикі бджоли».

8.11. **Львів.** VI З'їзд Всеукраїнського товариства Лемківщина обрав нового Голову товариства - Василя Мулєсу - голову Закарпатської обласної організації.

16.11. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував варшати кривульки, проваджені Анном Добровольском.

16.11. В Польщі проходили вибори до місцевих органів влади, в котрих активніст проявили тіж лемківски кандидати. Війтом Громадки залишився Дарій Павлици, а Устя Горлицького – Дмитро Ридзанич.

21.11. **Присліп.** Під час кермешу в свято Собору Архістратиґа Михаїла празничну відправу очолив греко-католицький владика Євґен Попович.

21.11. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував спітканя з проф. Гжеґожом Явором «Середньовічни джерела генези Лемківщини. Волохи и їх міґрації в XIV-XV століттях».

21.11. На ден Собору Архістратиґа Михаїла припадат перша річниця Майдану - «Револуції Гідности».

23.11. **Пантна.** В нижнім кінци села Пантної по довгих 1,5 рока од девастачії в червни 2013 р. єдномовних таблиц місцевости «Рѣтна», появилася табличка з улицьом «Рѣтна»? И так *de iure* давне велич село Пантна з теперішнього хутора (przysiółek) «авансувало» на улицу.

24.11. **Варшава.** Голова ОЛ Ш. Гладик, його з-к Ш. Клапик и адукат П. Сокіл спіткалися з підсекретарьом стану в Міністерстві середовища П.Отавскім в справі звороту лісів - випрацюваня відповідних регуляції в реляціях медже Державними Лісами и власниками лісів.

28-29.11. **Висова.** Голова ОЛ Ш. Гладик взяв участ в конференції, організуваній Товариством LGD «Бескид Горлицький», присвяченій охороні об’єктів сакральної спадщини.

29.11. **Поляни.** З нагоди 100-літя існуваня церкви в Полянах з ініціативи о. др Мирона Михайлишина організовано святочний кермеш.

29.11. **Бардеїв.** Союз русинів-українців Словаччини організував 42 огляд народних пісень «Маковицка струна».

грудень

1-6.12. **Ліґниця-Горлиці.** ОЛ організувало акцію «Різдвяна листівка». Діти з пунктів навчання рідної мови підписували святочни листівки українським жовнірам на фронт.

6.12. **Горлиці.** Під час засідання Головної управи ОЛ новим Головом Президії ОЛ обрано Еміля Гойсака. На його дотеперішню функцію Секретаря Президії ОЛ обрано Наталію Гладик.

6-19.12. **Горличчина.** ОЛ організувало допомогу лемківским біженцям з Донбасу. Різдвяни пачки отримуют діти и їх родиче м.ін. з села Переможне, котри юж не мают до чого вертати.

12.12. **Львів.** На 85 році життя одишов до вічності полянчан Володимир Ардан - довголітній член правління Львівського товариства «Лемківщина», член Президії СФУЛО.

14.12. **Горлиці.** В каплиці чину сс. Василянок діти горлицького пункту навчання рідної мови вшанували пам’ят великого подвижника українського народу Митрополита Андрея Шептицького в 70-у річницю його смерті.

16.12. **Ліґниця.** Юж тринадцятий раз нац- и етноменшини засідали до спільної «Велиї народів». ОЛ представляли: з-к голови Адам Вев’юрка, Іван Тирпак.

19.12. Єписком з Мир Лікійских - Святий Миколай Чудотворец вшитким чемним дітям, яки його ждали цілий рік, дарував вимріяни подарунки.

21.12. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував презентацію книжки проф. Богдана Гальчака «Історія лемків од середньовіччя по сучасніст».

22.12. **Гладишів.** Дитячо-молодіжний ансамбль «Лемківський перстеник» виставляв традиційни лемківски «вечірки» з вечірковими колядками. Гладишів’ян – емеритуваний вчитель Ваньо Дзюбина вказував присутнім як «виробляти лен» з практичним застосуваням давнього знарядя.

24.12. На 61 році життя одишов до вічності режисер Кшиштоф Краузе, автор фільму «Мій Никифор».

(мг)

Собор УГКЦ в Перемишлі

Запрашає на наши Маланки

Лігниця – Готель Qubus - 09.01.2015 - «Водограй» – 20.00 год. – 140,- тел. 508-374-330
Лешно Вижне – 10.01.2015 - «Надія» – 20.00 год. – 120,- тел. 697-549-790
Хойнів - Ceglany Dworek - 10.01.2015 - «Троянда» – 20.00 год. – 120,- тел. 605-597-812
Любін - готель Europa - 13.01.2015 - «Надія» – 20.00 год. – 140,- тел. 608-770-314
Мохначка - Dom na Wzgórzu - 13.01.2015 - «Аксель» – 20.00 год. – 130,- тел. 509-508-205
Вроцлав – Centrum Gastronomiczne Nelson, вул. Komandorska 118-120, будинок D економічного університету - 16.01.2015 - «Клуб 46» – 20.00 год. - тел. 509-645-513 (Аніта)
Торонто – Trident Banquet Hall - 17.01.2015 – «Заповідь» - www.lemko-olk.com
Краків – Ресторан Avangarda - 24.01.2015 – «Промікс» - 606-162-280 (Ярослав)

Український кавалер бажає познайомитися з панною віком від 33-40 років з метою одруження.
 Моб. тел. у Польщі 692 843 447

Przedmiotem oferty jest dom na terenie łemkowskiej wsi Czyrna, gmina Krynica, o powierzchni ok. 280 m kw. - 10 pokoi, świetlica, pełne uzbrojenie, murowany. Wymaga modernizacji. Działka o powierzchni 32 ar.

Cena: 290 000 zł. - możliwość negocjacji ceny.
 BIURO OBROTU NIERUCHOMOŚCIAMI
 ul. Śniadeckich 8, 33-300 Nowy Sącz, tel. 696-077-669

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
 (в тім часопис **Ватра**):

Ярослав Кравчишин, Ітаска – 228 зл.
 Михайло Хомик, Нью-Йорк – 120 USD

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
 подаємо наш банківський рахунок:
 BANK PEKAO SA
 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція **Ватри** Головна управа ОЛ

Передплата „Ватри”

Ціна одного примірника 3 зл. + 1,75 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 7,00 зл. (кошти пересилки) = **19,00 зл.**

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - **13 зл.**

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = **64,00 зл.**

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji

Видає / Wydaje **ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW**
Zarząd Główny
 ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
 www.lemkounion.republika.pl; lemounion@poczta.onet.pl

„Ватра” зима 2015 (88)

Редагує колегія

❖ Вікторія ГОЙСАК головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК ❖
 ❖ Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl ❖
 ❖ Наталія ГЛАДИК, Олександр МАСЛЕЙ, Штефан ГЛАДИК, Григорій ТРОХАНОВСКИЙ ❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Adres Redakcji

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
 Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Ватра

watrzdynia.pl
Лемківськ@ ватра в Ждини
17 - 19. 07. 2015

Бльот. www

Міля и Марія на своїм бльоту:
<http://makelifelemko.blogspot.com>
пропонують нам смачну кухню и все оригінальну моду

Фолькова ялинка

Любите оригінальні прикраси на яличку? Як маєте кус часу, можете зробити їх сами. Я свої зробилам зо стироп'янових куль, котри оклиїлам серветками в фолькови зори.

Тетяна Скоромна, Св. Пророк Захарія (Лемківський Єрусалим 2014)